

VARGA GÉZA

A karcagi csatkarika hieroglifikus felirata

ÍRÁSTÖRTÉNETI KUTATÓINTÉZET

ÍRÁSTÖRTÉNETI TANULMÁNYOK

Az Írástörténeti Kutatóintézet sorozata

A szerző e sorozatban közreadott munkái:

- Simon Péter – Szekeres István – Varga Géza: *Bronzkori magyar írásbeliség* 1993.
Varga Géza: *Székely rovasjelek hun tárgyakon* 1996.
Varga Géza: *Rovásírás és mitológia* 1998.
Bakay Kornél – Varga Géza: *Rabló, nomád hordák inváziója, avagy a kincses Kelet örököseinek honalapítása?* 1998.
Varga Géza: *A székely rovasírás eredete* 1998.
Varga Géza: *The origins of Hunnish Runic Writing* 1999.
Varga Géza: *A magyarság jelképei* 1999.
Varga Géza: *Mítoszok őre, Velemér* 1999.
Varga Géza: *A székelység eredete* 2001.
Varga Géza: *A finnugor elmélet alkonya* 2006.
Varga Géza: *Így írtok ti magyar őstörténetet* 2010.
Varga Géza: *A Tejút hasadékában kelő napistent ábrázolja-e a székely írás „us” (ős) jele?* 2014.
Varga Géza: *Mandics György róvott múltja* 2015.
Varga Géza: *Őshazakutatás és a magyar hieroglifikus írásemlékek* 2016.
Varga Géza: *Szabír jelek az Iseumban* 2016.
Varga Géza: *A karcagi csatkarika hieroglifikus felirata* 2016.

Nyomdában: Varga Géza: *Magyar hieroglif írás* 2016.

Előkészületben: Varga Géza: *Magyar ősvallás*

Az elülső borítón a karcagi csatkarika fényképe

A címlapon a karcagi csatkarika rajza

A hátsó borítón hun lépcsős toronytemplom-ábrázolás az apahidai turulról, egy osztrogót tulajdonba került hun csüngő *magas kő* jelei és egy avar lépcsős piramis Zamárdiból

ISBN 978-615-80511-2-5

ISSN 1217-6974

A kötetek a legjobb áron a szerzőtől vásárolhatók meg

cserepmadar@gmail.com 06(20)534-2780

Az írástörténeti kutatást támogatja, ha nálam nyaral: www.csinyalohaz.hu

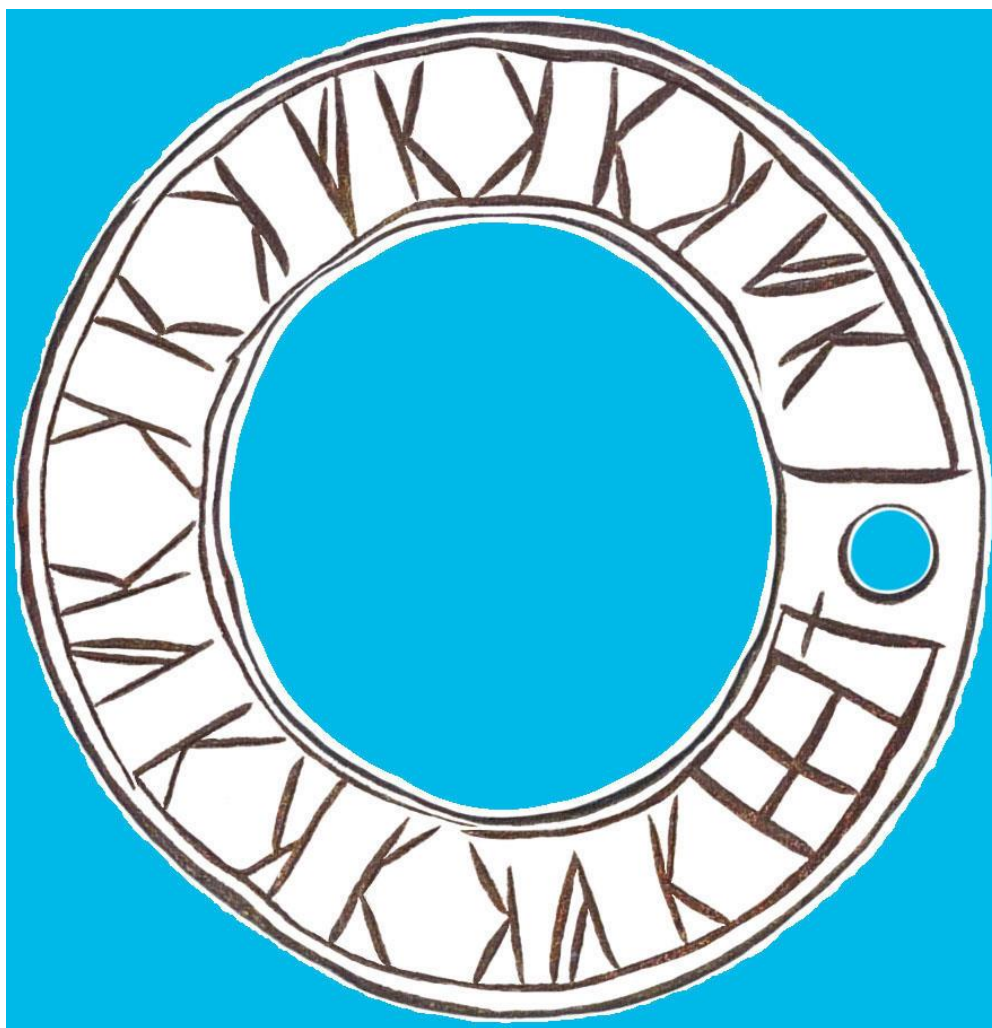
A grafika és a tördelés a szerző munkája

(C) Varga Géza 2016.

Közzéteszi az Írástörténeti Kutatóintézet baráti köre és a szerző
Budapesten

VARGA GÉZA

A karcagi csatkarika hieroglifikus felirata

ÍRÁSTÖRTÉNETI KUTATÓINTÉZET
2016.

Tartalom

Előzmények	5.
A feloldási kísérletek kritikája	6.
A karcagi ima tagolása	7.
Olvasható felülnézeti világmodellek	8.
A karcagi ima szövegegységei	9.
A csatkarika elemi jelei	9.
Olvasat	10.
Magyarázatra szoruló jelek	11.
Lineáris és képszerű jelváltozatok	11.
A <i>magas kő</i> ábrázolási konvenció	13.
A Föld szójel	14.
A szójeleinkkel hosszabb szövegeket is rögzítettünk	14.
Négysoros népdalaink kialakulásáról	15.
Irodalomjegyzék	16.

1. ábra. A karcagi csatkarika részlete

Előzmények

A régészek ásója egy szójelekkel írt ősvallási imát fordított ki a földből Karcagon. A fényképe a címlapon és az 1. ábrán látható.

A lelet jelei éppen megmaradtak és kitűnően azonosíthatók a székely írás jeleivel is, azonban ez mégsem a székely írás, hanem a magyar hieroglif írás emléke.

A szakértők éppen ezért mondanak sorra csődöt, amikor el kellene olvasniuk. Elolvasás helyett inkább elhallgatják a magyar szójelek létét is, bár hiteles forrás, Veit Gailél pozsonyi honfitársunknak az 1500-as évekből származó feljegyzése tájékoztat ezekről (Németh/1934). Ezen felül több száz rövid szójeles írásemléssel is rendelkezünk az egész magyar nyelvterületről.

E cikkben a karcagi csatkarika szövegének olvasatát adjuk közre.

2. ábra. A szerző rajza a karcagi csatkarikáról

A karcag-ordószentmiklósi kun temető 170. sírjából került elő egy XIV. századra keltezhető bronz csatkarika, amelyen egy – a székely írás elődjének, a magyar hieroglif írásnak (Varga/2016) a jeleivel írt – felirat található.

A leletet Selmeczi László ismertette a *Régészeti-néprajzi tanulmányok a jászokról és a kunokról* (Debrecen, 1992.) című könyvében. Rajzot is közölt róla, amely azonban – feltehetően a sokszorosításnak köszönhetően – igen rossz minőségű. Ez ugyan hozzájárult a későbbi megfejtési kísérletek félresiklásához, de a kudarc lényegét mégsem ez okozta, hanem a finnugrista prekoncepciók miatt tudatosan fenntartott általános íráselméleti és írástörténeti tájékozatlanság.

Hakan Aydemir a *Kun-kipcsak elemek a moldvai csángó nyelvjárásban* című tanulmányában helyesen írja:¹ „*első látásra megállapítható, hogy rovásjelei megegyeznek a székely-magyar rovásírás jeleivel*”. Ezen túlmenően azonban a megfejtési kísérlete minden részletében elhibázott. A felirat szójeleit betűknek véli, ugyanakkor az „f” betűt (valójában a *Föld* szójelet) ligatúrának tartja. Az írásirányt minden komolyan vehető ok nélkül jobbról balra haladónak,² a nyelvet pedig ótöröknek gondolja. Jellemző, hogy van olyan szövegrészlete, amire három alternatív olvasatot is ad, de persze egyik sem helytálló.

Pecze László a neten közzétett írásában szintén a hibás rajzra alapozta a véleményét. Szerinte nem egyértelmű, hogy a jelek a székely írás jelkészletéből származnának. Úgy véli, hogy a csaton található négy jelből mindössze kettő vethető össze a székely jelkészlettel, s „*A legvalószínűbb ... hogy a csaton díszítés és nem írás található. Ugyanis ... a jelek egymásra tükrözhetőek. Legfeljebb egy olyan mondat lenne kiolvasható a jelekből, amelynél mindegy, hogy az elejéről vagy a végéről kezdjük el olvasni a mondatot.*”³ Mivel az ilyen „*indul a görög aludni*” típusú mondat ritka, mint a fehér holló, kicsi a valószínűsége, hogy a csaton található jelek betűk lennének.” – írja Pecze László.

Abban kétségtelenül igaza van, hogy nem betűk vannak a csatkarikán (mert betűzve nem lehet elolvasni a szöveget); azonban nem díszítésre, hanem szójelekre kellett volna következtetnie (mert szójelekkel olvasva eredményt érünk el). Fontos megállapítást tett, amikor a felirat egyes részleteinek szimmetrikus voltára hívta fel a figyelmet, de a jelenség helyes magyarázatával adós maradt (a kőkori és sztyeppi írástörténetben meglévő elolvasható párhuzamokra nem figyelt fel).

A feloldási kísérletek kritikája

A két kutató kudarcát a rossz rajzon kívül az is okozta, hogy nem ismerik eléggé a székely írás hieroglifikus (ösvallási jelentőségű szójeleket alkalmazó) változatát. A karcagi jelformák közül valóban szokatlanok a székely „m” (*magas*), „k” (*kő*) és „f” (*Föld*) jelnek megfelelő alakok; azonban az archaikus jelformák között ezek sem ismeretlenek.

A székely írásnak szójelei is vannak, amelyeket a szerzők indokolatlanul hagytak figyelmen kívül. Ugyanilyen hiba a lehetséges írásirányok leszűkítése a jobbról balra tartóra (miközben az írásunknak függőleges, szimmetrikus, valamint körben és balról jobbra haladó emlékei is ismertek). Nincs ok a török nyelv feltételezésére sem, mert a 90-es években elvégzett akrofónia-rekonstrukcióknak köszönhetően tudjuk, hogy a székely betűk magyar

¹ A székely írás hibás megnevezésétől eltekintve, ami persze a fordító tévedése is lehet.

² Egy nagyon régi írásnak több írásiránya is lehet, amelyek jellemzően az írástechnológia változásaival összefüggésben alakultak ki. Például a kínai írásnak ma is három különböző sorvezetése van. Egyáltalán nem magától értetődő, hogy egy „rovásfeliratot” jobbról balra kell olvasni.

³ Pecze László téved, mert a „magas kő”, vagy a „magas égi kő” mondat nem olvasható egyformán az olvasási iránytól függetlenül. A *magas* és a *kő* hieroglifák – bár egymás tükröképei – külön jelentéssel rendelkeznek, amit éppen a jelek irányultsága (balra, vagy jobbra „tekintése”) alapján kell eltérően elolvasni.

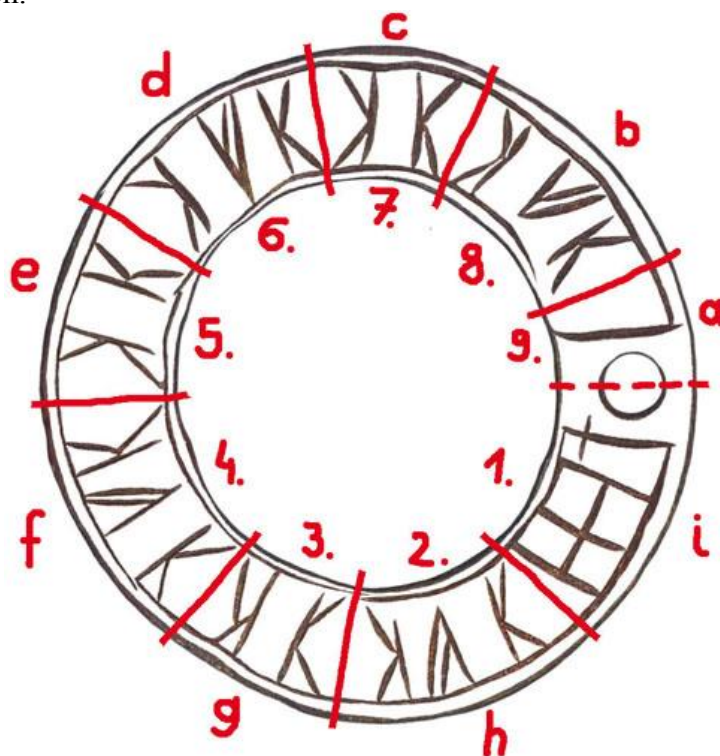
szójelekből keletkeztek (Varga/1993).⁴ S a kőkor óta Euráziában és Amerikában egyaránt elterjedt felülnézeti világmodellek kiolvasása hasonló (ismétlődő és szimmetrikus elemeket tartalmazó) szövegeket eredményez.

A székely írás sajátosságainak megismerése nélkül a karcagi csatkarika feliratának elolvasása aligha sikerülhet. Aki a székely írás valamelyik archaikus emlékére akar tudományos igényű dolgot írni, az aligha feledkezhet meg a szójeleinkről. Ilyen esetekben a szójeleket nem létezőnek tekintő szerzők magyarázataiból szinte semmi sem igaz.

Villanypostán kaptam meg a rovásfelirat fényképét, amit a 90-es években elvégzett akrofónia-rekonstrukciók alapján azonnal sikerült elolvasnom.⁵ Ezt az olvasatot ismertetem az alábbiakban.

A karcagi ima tagolása

A felirat feltűnő jellegzetessége a 2-3 jelből álló jelcsoportok ismétlődése. Az egyes szakaszok túl rövidek ahhoz, hogy betűkből álló szavakra gondoljunk. Ezek inkább szójelekből álló rövid mondatok, egy versbe szedett ima sorai. A négy ismétlődő sor minden valószínűség szerint a négy negyedre osztott felülnézeti világmodellek kiolvasására megy vissza. Ilyen típusú világábrázolásokat a kőkor óta ismerünk Euráziából és Amerikából is (4. ábra). Indiában olyan mandalákat is ismernek, amelyekből imát lehet kiolvasni. Ezek rokona került elő Karcagon.

3. ábra. A karcagi felirat tagolása (a betűzés a balról jobbra tartó helyes sorvezetést, a számozás pedig Hakan Aydemir hibás olvasási irányát mutatja)

⁴ Az ótörk adminisztráció szinte mindent átvett a korábbi hun gyakorlatból s az ótörk írás is (legalább részben) hun eredetű lehet. Mivel semmi okunk sincs követni a hunok magyarságát letagadó nemzet- és tudományellenes akadémikus gyakorlatot (mert több adat bizonyítja a hunok magyarságát) a legkönnyebb annak feltételezése, hogy az ótörkök a magyar hieroglif írás felhasználásával alkották meg a rövid életűnek tűnő írásukat.

⁵ A karcagi csatkarika és a többi hasonló szöveg, például a berekböszörményi gyűrű (10. ábra) elolvasása igazolja a korábbi akrofónia-rekonstrukciók helyességét. Ezen emlékek sora bizonyítja, hogy a tudományos igényű kritika képtelen fanyalgók megjegyzései ellenére a kőkori eredetű magyar hieroglif írás létezik.

Olvasható felülnézeti világmodellek

A karcagi csatkarika szövegének sajátosságait akkor értjük meg, ha egy afrászijábi és egy anaszazi írásemlék példáján megismerjük az előzményét jelentő felülnézeti világmodellek⁶ olvasási módját (4. ábra).

A IX-X. századi afrászijábi tálon a *szár* szójele (székely „sz”) látható egy téglavörös vonalként. Ez a szó a sumerben „növényzet”, az akkádban pedig „király” jelentésű. A két jelentés összetartozására Berze Nagy János felismerése hívja fel a figyelmet, ő ugyanis megemlíti, hogy a magyar nép szerint az égigérő fa azonos az Istennel. A szónak a magyarban elsősorban a „növényi szár” jelentését ismerjük, de Szár László nevében megmaradt a „király” jelentés is.⁷ Sőt, a *szár*-ból keletkezett az *Úr*, amely ma is az Isten állandó jelzője.

Az anaszazi tál világmodelljén ismétlődő „magas sarok” mondatjel indián hangalakját nem ismerem, de a jelentése kétségtelenül feltárható a kínai „magasba vezető út”, továbbá a székely írás „m” (*magas*), valamint „s” (*sarok*) jele alapján. A magyar *sarok* szó tövében a *szár* szót, vagy rokonát találjuk, mert mindkettő a világoszlop nevéből keletkezett.⁸ Vagyis az indiánok is a világ sarkain képzeltek el az égbe vezető utat.

4. ábra. Kőkori hagyományt képviselő, székely szójelekkel olvasható, vagy értelmezhető felülnézeti világmodellek: egy afrászijábi és egy anaszazi tál

A IX-X. századból való afrászijábi tál olvasata:

„*Jóma szár,
Jóma szár,
Jóma szár,
Jóma szár földje*”

A prekolumbián anaszazi tál értelmezése:

„*Magas sarok,
magas sarok,
magas sarok,
magas sarok földje*”

⁶ A felülnézeti világmodellekről lásd: Varga/1999/11!

⁷ A „király” jelentés az „Úristen” jelentésből devalválódott, azaz a szó eredetileg az égig érő fával azonos Istent jelölte.

⁸ Vö. Szibériában a Tejút neve *туру*, ami a *Tórem*, *Teremtő*, *Thor*, *Taru* istennevekkel rokon!

A karcagi ima szövegegyiségi

A karcagi felirat olyan világmodell jelsorozatára megy vissza, ahol a sarkokon lehetett a *Magas égi kő*, az oldalfelezőkön pedig a *Magas kő* szöveg. Erre utal a karcagi szöveg körben való olvashatósága, az ismétlődés és a szimmetria, meg a szöveget lezáró *Föld* szó is. Az első három sorban a szimmetrikus „magas kő” és a „magas égi kő” jelsorozat ismétlődik, a negyedik sor végén olvasandó a világmodell közepéről való *Föld* szójel.

5/a. ábra. A karcagi csatkarika *magas kő* szövegegyisége a lépcsős toronytemplom elnevezése és jelszerűvé vált ábrázolása

5/b. ábra. A karcagi csatkarika *magas égi kő* szövegegyisége

5/c. ábra. A karcagi csatkarika *földje* (*földjei?*) szava

A csatkarika elemi jelei

A csatkarika felirata a *magas*, *ég*, *kő* és *Föld* hieroglifákból áll. Ezekhez csatlakozna a végén olvasható „i” betű, de ennek léte bizonytalan, mikroszkópos szemrevételezést igényel.⁹ Az alábbi ábrákon bemutatjuk a karcagi szójelek legfontosabb székely/magyar/hun/kínai párhuzamát. Ezek kétségtelenül rokon jelformák. Ezen túl a kínai jeleknél a jelentésben, az ótürk *ök*, *ük*, *kő*, *kü* esetében pedig a hangalakban is tapasztalható egyezés.

6/a. ábra. A karcagi *magas* szójel (balra), a székely „m” (*magas*) jel (középen) és a kínai „magasba vezető út” szójel (jobbra); a keleti jelkincsben előfordul, hogy egy-egy jelnek van telt, képszerű és lineáris változata is¹⁰

⁹ Az alakja a székely „i” betűével azonos, de egy töredékben fennmaradt lelet-párhuzamon nem szerepel (10. ábra), ezért ez a karcagi „i” betű egy sérülés is lehet a csatkarika szövegének keretén.

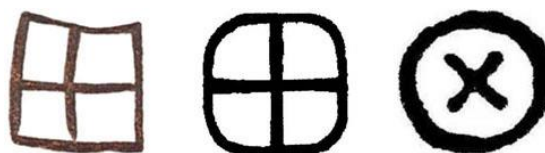
¹⁰ A 6/a. ábrán az első jel lineáris, míg a másik kettő képszerűbb: hegyekből rakott lépcsőt ábrázol. A hegyekből rakott *magas* és *kő* jelek eredetileg a *magas kő*nek nevezett sztyeppi lépcsős toronytemplomok bal és jobb oldalának rajzai voltak. A székely hagyomány szerint a havasok csúcsán lépkedve lehet az égbe jutni.

6/b. ábra. A karcagi *ég* szójel (balra), a székely „g” (*ég*) jel (középen) és a kínai lolo „ég” szójel (jobbra)

6/c. ábra. A karcagi *kő* szójel (balra), a hun „k” (*kő*) jel a budapesti hun(?) jelvényről (középen) és az ótürk *ök, ük, kö, kü* szótagcsoport-jel képszerű alakváltozata (jobbra)

6/d. ábra. A karcagi *Föld* szójel (balra), a kínai „Föld” szójel (középen) és a székely „f” (*Föld*) jel (jobbra)

Olvasat

	Magas égi kő, magas kő!
	Magas égi kő, magas kő!
	Magas égi kő, magas kő!
	Magas égi kő földjei!

7. ábra. Az ősvallási ima sorai (Hakan Aydemir értelmezésével szemben) egyenletes hosszúságúak, jól rímelnek és ritmikusak, ami az olvasatunk hitelességét erősíti (csak az utolsó „i” betű bizonytalan)

A *Föld* szóval záruló olvasatot támogatja az anaszazi edény (l. Varga Géza: *A székely rovásírás eredete!*) és az afrászijábi tál (4. ábra) szövegének hasonló végződése. Mindegyik ősvallási jellegű imádságsszöveget rögzít.

A fenti példák alapján nyilvánvaló, hogy egy széles körben elterjedt felirattípus, egy kőkori eredetű ősvallási ima egyik kései példánya került elő Karcagon.

Ez a karcagi írásemlék az írás fejlődésének egy olyan átmeneti állapotát tükrözi, amikor az imaszöveg jeleit már nem igazították a világmodell szerkezetéhez. Nem egy szokásos felülnézeti világmodell jeleit kell körben elolvasnunk, hanem egy modernebb körirattal állunk szemben. Az ima jelhasználata és szövege – a jelek szerint – a pogány korival azonos maradt. A dallama népdallá válhatott, de azt nem tudjuk rekonstruálni.

Magyarázatra szoruló jelek

Bár a csatkarika mindegyik jele, vagy annak közeli változata megtalálható a székely írásban, a magyar jelkinccsel kapcsolatos tájékoztatatlanság miatt három jelhez kiegészítést kell fűzni.

A tisztázatlanság több oknak is köszönhető. Egyrészt az új írásemlékeket nem ismeri kellőképpen sem a „szakma”, sem a nagyközönség (ez vonatkozik a budapesti hun jelvényre, a csencsói sarokköre és a tolna megyei súlyra is – amelyeken a karcagi *kő* rokonsága megtalálható). Másrészt a székely írás előzményéhez tartozó népi, uralmi és vallási jeleket sem ismerik, s ennek köszönhetően az azok alapján levonható tanulságokat sem képesek hasznosítani.¹¹ Lényegében ugyanezt mondhatjuk el a székely jelek távoli írásrendszerekben található párhuzamairól is (pl. a kínai „magasba vezető út” jel a székely *magas* jel megfelelője). A szójeleink ismeretének hiányában a „szakértők” nem képesek a neolitikus, vagy a neolitikushoz hasonló elvű írásemlékek értelmezésére és olvasására sem.

Nem szépíti a helyzetet, hogy a szerzőknek fogalma sincs a székely jelek ősvallási vonatkozásairól és képi tartalmáról, ezért az ilyen irányú kutatások eredménye előtt megdermedve állnak, reakcióik kimerülnek a jelzőosztogatásban. Ebben a „tudós” világban e hiányosságok törvényszerű következménye, hogy a nyilvánvalóan írásjelekből álló és jól elolvasható karcagi feliratot díszítésnek lehet minősíteni.

A kiegészítő magyarázat szükségessége három karcagi jelet érint: a *magas*, a *kő*, és a *Föld* szójeleket. Az első kettő megértéséhez be kell mutatnunk a lineáris és képszerű jelváltozatokat, valamint a „magas *kő*” ábrázolási konvenciót is.

Lineáris és képszerű jelváltozatok

A karcagi karikán található *kő*, *magas* és *Föld* szójeleknek megtaláljuk a megfelelőit néhány rokon írásrendszerben is. A nagyobb jelkinccs alapján jobban megismerhetjük a jel eredeti jelentését és a jelalak változatait is. A körütekintés segítségével felismerhető a karcagi jelek és a székely írásjelek (a lineáris és a képszerű formák) összetartozása. Ezt a gondolatmenetet ugyan már bemutattuk *A székely rovásírás eredete* c. kötetünkben (1999/63), azonban – úgy tűnik – vissza kell térnünk rá. A kutatás bizonyította, hogy a székely, a germán, az ótörk és a kínai írásban vannak rokon jelek, amelyek formavilága és jelentése közös (végső soron kőkori, ősvallási eredetű) ősjelekre vezethető vissza.

A karcagi *magas* és *kő* jelek tágabb rokonságának feltárása nyilvánvalóvá teszi a képszerű székely „m” betű és a lineáris karcagi *magas* szójel rokonságát, vagy azonosságát is (6/a., 8/a. és 8/b. ábra).¹²

8/a. ábra. Az ótörk *ök*, *ük*, *kő*, *kü* szótagjel (balra); a germán „b” *bjarkan* „nyírfa” (középen) és a kínai „kaptató, magasba vezető út” (jobbra) lineáris és képszerű jelváltozatai; ezekhez hasonlóan a székely „m” (*magas*) jelnek is van lineáris változata a karcagi csatkarikán

¹¹ Például a magyargyerőmonostori kályhacsempe (12. ábra) égig érő fájának tövében lévő lépcsők segítésének megérteni a „magas *kő*” ábrázolási konvenció ősvallási jelentőségét mindazok számára, akik nem rettennek vissza a magyar ősvallás megismerésétől és hajlandók kézbe venni és megérteni az olvasható ábrázolásait.

¹² A Nemetz Tiborral közösen elvégzett matematikai valószínűség-számítás eredménye szerint az emberiség által használt antik eredetű írás- és jelrendszerek mindegyike az általánosan ismert kőkori ősvallási jelkészleten alapszik, azaz a jelhasonlóságok szinte kivétel nélkül a jelek rokonságával magyarázhatók (Varga/1993.).

8/b. ábra. A fenti rokon írásrendszerekhez hasonlóan a székely írás „m” (*magas*) jelének szintén van képszerű és lineáris változata; balra: a székely írás „m” (*magas*) jele Bél Mátyás ábécéjéből; jobbra: a karcagi *magas* szójel

A rokon jelrendszerek a „magasba vezető út” ősvallási fogalmát több eltérő képi tartalmú jellel (leggyakrabban fa, folyó, vagy hegy formájában) ábrázolják. A magasba vezető út ábrázolási lehetőségeinek egyike a hegyekből rakott lépcső. Ilyen típusú ábrázolás a karcagi karika *magas* és *kő* szójele is (a hasonló ábrázolásokon az egyik lépcső balra, a másik meg jobbra vezet). A rokon írásrendszerekben mindegyiknek van egy képszerűbb (teltebb) és egy lineárisabb (fésűhöz hasonló) változata is (8. ábra). E változatok ama írástörténeti folyamatot (az akrofóniát) illusztrálják, amikor egy szót jelölő képjelből egy hangot jelölő lineáris betű alakul ki. S ha ez így van a rokon írásrendszerekben, akkor joggal gondoljuk, hogy hasonló a helyzet a magyar jelkészletben is. Amikor a karcagi karikán felbukkan a képszerűbb „m” betűnk lineáris megfelelője, akkor azt nem szükséges díszítésnek gondolnunk. Csupán a magyar jelkészlet eddig is ismert jeleinek újabb változatát sikerült azonosítanunk – ami a legtermészetesebb dolog, ha a régészek ásóját a jószerencse kíséri. Nem ragadhatunk le annál a jelkészletnél és annál a tudásszintnél, amit a Németh Gyula és követői által jegyzett irodalom képvisel – mert azóta évtizedek teltek el eredményes régészeti és írástörténeti kutatással.

A 8/a. ábrán látható az ótürk írás *ök, ük, kö, kü* szótagcsoport-jelének lineáris és képszerű alakja. A jel lépcsőszerűen egymásra rakott hegyeket mutat be.¹³ A hegyet a magyar nyelvben esetenként *kő*nek nevezzük (pl: *Bélkő, Szárkő*). Kézenfekvő arra gondolni, hogy az ótürk jel azért a *kő* (tájszólással: *kü*) jele, mert hegyet (követ) ábrázol. Azonban a török nyelvekben nincs ilyen *kő*, vagy *kü* szó. Az ótürk jel „kö/kü” hangalakja arról árulkodik, hogy ez a jel a hunok magyar nyelvéből jelnévként kerülhetett át a türkbe. Annál is inkább gondolhatunk erre, mert a budapesti hun(?) jelvényen valóban meg is találjuk ezt a jelformát a „k” hang jeleként.¹⁴ Azaz okunk van arra, hogy a 6/c. ábrán látható karcagi jelet a *kő* szójeleként olvassuk el (a jel ezek szerint évszázadokon át használatos volt betűként is, meg hieroglifiként is).

A germán rúnairás „b” (*bjarkan* „nyírfa”) jelének is van lineáris, meg képszerű változata (8/a. ábra). A „nyírfa” jelnév egyébként szintén egyfajta utalás a magasba vezető útra, ugyanis a germánoknál is, meg a szibériai népeknél is a sámánfát kell értenünk alatta, amely az égigérő fa jelképe az ősvallási szertartásokban.

¹³ Hasonló lépcsőket találunk egy magyargyerőmonostori kályhacsempén is (12. ábra), az égig érő fa – tehát az égbe vezető út – tövében. Az egyik ferde lépcső balra vezet, a másik meg jobbra.

¹⁴ A budapesti hun(?) jelvényt évekkal ezelőtt egy letéti szerződéssel adtam le a Magyar Nemzeti Múzeumnak. Előzőleg öt régész határozta meg hunnak, vagy hun korinak. A főigazgató által aláírt letéti szerződést a múzeum fogalmazta meg és abban a tárgyat hun cikáda fibulának határozták meg (azóta az elnevezés mindegyik szava megkérdőjeleződött: ma már nem hun, nem cikáda és nem fibula). A szerződés feltétele volt, hogy a tárgyat kiállítják és egy tudományos folyóiratban ismertetik. Később restaurálás ürügyével a tárgy jeleket hordozó felületét lereszelték, majd gondosan fényesre polírozták, amint azt egy békebeli nagymama szokta volt tenni a sparhelt szegélyével. Ez az elképesztő bánásmód az első jel felének megsemmisülését eredményezte. Attól kezdve e jellel, annak bizonytalanságára hivatkozva, nem törődnek a muzeológusok, a maradék kettőt pedig latin monogramnak próbálták nyilvánítani. Volt olyan „szakember” is, aki azt feltételezte, hogy a tárgy egy asztalfiókból került elő, nem figyelve arra, hogy a lelet repedéseiben megmaradt malachitosodás alapján sokáig lehetett földben. Időközben további párhuzamok is előkerültek Bajorországtól és Morvaországtól Ukrajnáig, amelyeket már nem lehetett asztalfiókból előkerült százéves rézdíszként meghatározni. Ezért a muzeológusok inkább szabotálják a tárgy bemutatását.

A kínai „kaptató, magasba vezető út” jelnek szintén van lineáris és képszerű változata (8/a. ábra). Azt jelezheti ez, hogy a kínaiak a hun Xia dinasztiától kapták néhány jelüket.

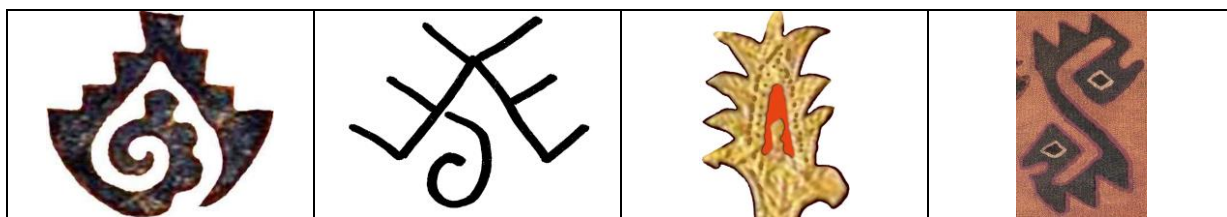
Minden okunk megvan annak feltételezésére, hogy a fenti írásrendszerekkel rokonságban lévő székely írásban és a magyar népi jelkészletben ugyanezeknek a jeleknek a helyi változatát találjuk meg.

A magas kő ábrázolási konvenció

Újabban egyre több figyelem fordul a sztyeppi és kínai piramisok, lépcsős toronytemplomok felé. E kultikus helyszíneként szolgáló mesterséges hegyek igen régi (feltehetően kőkori) ősvallási hagyományt képviselnek. Kevésbé ismert, hogy a lépcsős toronytemplomok ábrázolását megtaláljuk a szkítáknál (9. ábra), a hunoknál és az avaroknál (l. a hátsó borítót!), sőt Árpád-házi érmen is (10. ábra). E fejezetben azt mutatjuk be, hogy a lépcsős toronytemplom ábrázolása az idők során jelszerűvé vált és abból alakult ki a karcagi karika *magas* és *kő* szójele is (9. ábra). A *magas* a lépcsős piramis ábrázolásának bal oldali, a *kő* pedig a jobb oldali lépcsőjét ábrázolja.

A karcagi *magas égi kő* jelhármas megfelelője előfordul a sztyeppi népeknél (például a szkítáknál), sőt megjelenik az amerikai indiánoknál is. A *magas kő* formula ebből az ábrázolási konvencióból a lépcsős toronytemplom neve és ábrázolása (14. ábra). E *magas kő* nevet rendszeresen kiegészítették egy-egy jelzővel (az ott tisztelt isten nevével, vagy jelzőjével). A karcagi csatkarikán és a miskolci tálon az *égi*, a tiszalöki bögrén a *jó* „folyó”, a paziriki szőnyegen a *Jóma*, az inka paláston az *ügy* „folyó”, a korondi gyertyatartón az *ősi* jelzőt illesztették a toronytemplom nevébe. Jellemző sajátosság, hogy minden esetben a székely írás jeleivel találkozunk, s hogy e szójelek az északkelet-eurázsiai és amerikai ősvallások alapfogalmait rögzítik.

A feltárt összefüggések rendszert alkotnak és írástörténeti, őstörténeti, nyelvi megvallástörténeti következtetések levonását engedik meg. A karcagi csatkarika írástörténeti jelentősége abban rejlik, hogy megvilágítja ama folyamatot, melynek során az írásfejlődés a neolitikus felülnézeti világmodellek jelrendszerétől eljutott a szövegek képzés modern, azonban még szójeleket alkalmazó gyakorlatáig.

9/a. Paziriki szkíta szőnyeg (magas Jóma kő), tiszalöki bronzkori edény (magas jó kő), gjunovkai szkíta nyeregdísz (magas égi kő) és egy inka palást (magas ügy „égi folyó” kő) jelei

9/b. Korondi gyertyatartó *magas ősi kő*, miskolci tál *jó magas égi kő*, karcagi csatkarika *magas égi kő* szöveggel

9. ábra. A *magas kő* ábrázolási konvenció előfordulásai az égbe vezető utat jelképező lépcsős toronytemplom ábrázolásai; a jelmontázások bal oldalán a *magas*, jobb oldalán a *kő* szójel valamilyen változata, középen pedig a világoszlop (Tejútra, a Tejút hasadékára, az eget tartó fára) utaló képszerű szójel található

10. ábra. Balról jobbra: magyar báni dénár a *Magasságos Egy köve* mondatjellel; a berekböszörményi gyűrűn szintén napos-holdas kettős kereszt van középen s a hieroglifikus *Nagy szár az ég* körirat nyilvánvalóvá teszi a közép hieroglifikus jellegét is; ebből következtethetünk arra, hogy a báni dénár kettős keresztje alatti lépcsők is elolvashatók – a magyargyerőmonostori kályhacsempe égigérő fája alatti lépcsőkhöz hasonlóan

A Föld szójel

A székel „f” (*Föld*) jel egy körbe zárt kereszt, vagy X. Azonban a jelnek van négyszögletes változata is az archaikus jelmontázsokban (például ilyen az énlakai unitárius templom rovásírásos mennyezetkaszettájának alakja is, amely egy felülnézeti világmodell). A kínai „Föld” jel is szögletesebb a szokásos székel jelnél. A karcagi karika feliratát egy vésőhöz hasonló poncolóval ütögették bele a rézlemezbe – ezért a *Föld* jel is szögletes lett, ami azonban nem zavarja a megértést.

Az írástechnológia rendszerint befolyásolja a jelek alakját, s ez esetben is ez történt.¹⁵

A szójeleinkkel hosszabb szövegeket is rögzítettünk

A karcagi felirat nem betűkkel, hanem szójelekkel íródott, amelyet balról jobbra haladva lehet elolvasni (hozzátéve, hogy a végső „i” talán nem létezik, de ez az olvasatot érdemben nem zavarja).

Az akadémikus „tudomány” betűírásként szereti tárgyalni a székel írást, pedig annak szótag-, szó- és mondatjelei is vannak (erről Thelegdi Jánostól és Veit Galieltől korabeli tájékoztatással is rendelkezünk). A szójeleinket legfeljebb „rejtélyes” *capita dictionum*-ként, vagy többhangértékű jelként kezelik, gondosan elkerülve a más írások esetében bátran használható *szótagjel* és *szójel* kifejezéseket. Az akadémikus tudomány képviselői napjainkig Németh Gyula műveit tekintik etalonnak, függetlenül megállapításainak értéktelenségétől; a magyar- és tudományellenes prekonceptió bűvöletében arról gondosan elfeledkezve, hogy ő még meg merte említeni a székel írás szó- és mondatjeleiről fennmaradt híradást.

Amikor a szerzők a székel jeleket felsorolják, rendszerint csak a betűket említik, a többről jellemzően alig esik szó. A „szakértők” többsége meg is lepődik, amikor székel szójelekről hall. Az a kisebbség pedig, amelyik elfogadja szójelek létezését, ezt csak egy-két jel esetében teszi, mert nem ismeri az akrofónia-rekonstrukciók érveit.

E hibás gyakorlat folytatását teszi lehetetlenné a karcagi írásemlék. Nyilvánvalóvá teszi, hogy van egy szójeleket alkalmazó, viszonylag hosszú szöveget rögzítő hieroglifikus írásmódunk is – amely a kőkori világmodellek olvasásának gyakorlatából alakult ki.

Több Árpád-kori gyűrű, vagy pénz ismeretes, amelyeken néhány jel található (10. ábra). Ezeket az általános írástani tájékozatlanság miatt senki sem próbálja meg elolvasni.

Hakan Aydemir és mások próbálkozásai alapján nyilvánvaló, hogy a karcagi felirat betűkkel nem olvasható el, míg az e cikkben közölt hieroglifikus olvasat eredményes.

¹⁵ Ez esetben is belátható annak az áltudományos álláspontnak a tarthatatlansága, amely nem számol az írástechnológia jelformát befolyásoló hatásával és a papíron kialakult jelformákat kéri számon egy poncolt felirat esetében is (annak ellenére, hogy Sebestyén Gyula – sok más szerző mellett – már feltárta az írástechnológia e téren játszott meghatározó szerepét).

A szöveg több egy-két jelnél, ezért nem kezelhető a ma használatos piktogramok módjára, amelyeket egyesek tévesen – a kevés egymást követő jelre, vagy a díszes voltukra hivatkozva – nem is tekintenek írásnak.

E csatkarikára egy közepesen hosszú szöveget rögzítettek a szó- szótagoló jellegű magyar hieroglif írás jeleivel. E jeleket eddig is ismertük, mint betűket; most azonban az is nyilvánvalóbbá vált, hogy egykor szójelként szolgáltak.

Négysoros népdalaink kialakulásáról

A karcagi felirat segít megérteni az összefüggést a neolitikus világmodellek jelsorai és négysoros népdalszövegeink között.

A ma ismert magyar népdalok legősibb és legerjedtebb formája – mint azt Lükő Gábortól tudjuk – négysoros szövegre épül. Hasonló a helyzet a kínaiaknál és a hunoknál is (amiről Du Yaxiong tájékoztat – bár ő különbséget vél felfedezni a kínai négysoros és a hun kettő + kettősoros verselés között).

E négysoros szerkezet a leggyakoribb (verses, énekelt) ősvallási imák maradványa lehet (egy régi típusú népdalunk változatát Du Yaxiong professzor ősvallási szöveggel együtt találta meg az ujugroknál).

A kereszténység átvételekor az imáknak kicserélték a szövegét, de megtartották a négysoros szerkezetét és a dallamát. Ezek az ősvallási imák a neolitikus felülnézeti világmodellek négy negyedre osztott jelsorából alakultak ki a kerület mentén történő elolvasás által. A népdalaink azért négysorosak, mert az ősvallási elképzelés szerint a teremtett és rendezett világnak négy sarka van. A világmodelleken e sarkokat az Istennel azonosították és a 2. és 4. ábrán látható, vagy hasonló jelekkel írták le. Egy-egy ilyen világmodell körben történő elolvasásából adódott a négysoros, énekelhető vers.

11. ábra. A karcagi csatkarika alföldi párhuzama (magántulajdonban lévő töredék), amelyen a *magas égi kő Földje* szöveg, a karcagi csatkarika feliratának végével azonos részlet maradt ránk¹⁶

A világmodellek és rajtuk a székelj jelek előképeinek elterjedt alkalmazásával függ össze, hogy a karcagi karika szójelekből álló feliratának több párhuzama ismert.

Az ismétlődő szövegrész forma megjelenik a tiszalöki bronzkori korsón, az afrászijábi tálon (4. ábra), a regölyi és a berekböszörményi gyűrűn (10. ábra) is; a *magas kő* formula pedig a 9. és 10. ábrán, valamint a hátsó borítón bemutatott és a további emlékeken.

¹⁶ E töredék alapján feltehető, hogy a karcagi csatkarika szövegének végén szintén nincs „i” betű.

Irodalomjegyzék

Hakan Aydemir: *Kun-kipcsak elemek a moldvai csángó nyelvjárásban*, a Kiskunfélegyházán 2000-ben tartott előadás szövege.

<http://www.c3.hu/~magyarnyelv/02-2/HAKAN.pdf>

Németh Gyula: *A magyar rovásírás*, Budapest, 1934.

Selmeczi László: *Régészeti-néprajzi tanulmányok a jászokról és a kunokról*, Debrecen, 1992.

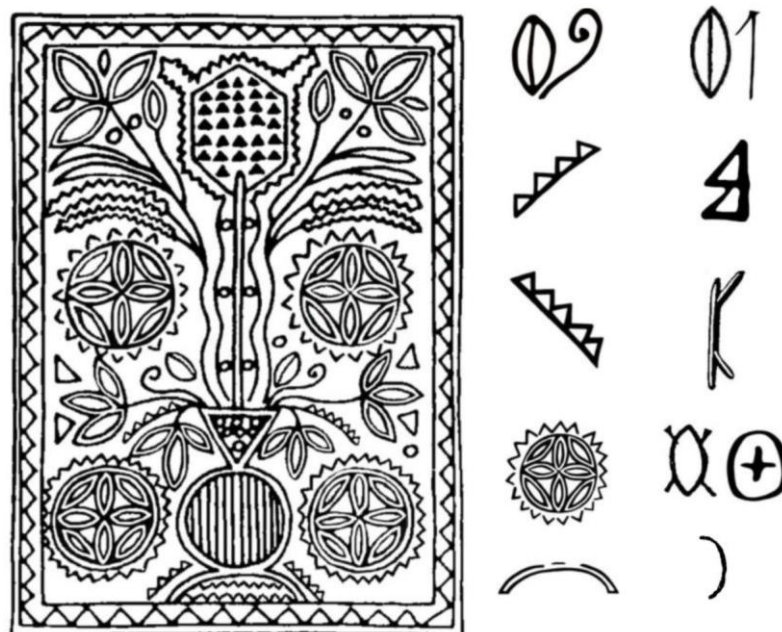
https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/161192/t_dekdb_ISISIF0007563.pdf;jsessionid=D2FEFBD8CB8DF6EEC614E88C5EE3C9B2?sequence=2

Varga Géza: *Bronzkori magyar írásbeliség*, Írástörténeti Kutatóintézet, Budapest, 1993. <http://csinyalohaz.hu/index.php/cikkek/83-bronzkori-magyar-irasbeliseg>

Varga Géza: *A magyarság jelképei*, Írástörténeti Kutatóintézet, Budapest, 1999. <http://csinyalohaz.hu/index.php/cikkek/79-a-magyarsag-jelkepei>

Varga Géza: *A székely rovásírás eredete*, Írástörténeti Kutatóintézet, Budapest, 1999. <http://csinyalohaz.hu/index.php/cikkek/81-a-szekely-rovasiras-eredete>

Varga Géza: *Magyar hieroglif írás*, Írástörténeti Kutatóintézet, Budapest, 2016. (nyomdában)

12. ábra. Magyargyerőmonostori kályhacsempe az égigérő fa ábrázolásával; a fa ágai között a jó és, tövéénél a magas kő mondattal; jobbra a hieroglifák és a székely párhuzamok

www.cserepmadar.hu

06(20)534-2780

